

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 14 јуни 2022 година, врз основа на примена жалба од „Субверзивен фронт“ Здружение за сексуални и родови малцинства, го донесе следното:

МИСЛЕЊЕ

Текстот насловен „(Видео) Еден куп „помодари“ вршат притисок врз македонски владици да прифатат геј бракови, некрофилија, педофилија...“ и дебатната емисија „Тешки муабети“, објавени на 29 мај 2022 година на интернет – порталот „Инфомакс.мк“, отстапуваат од професионалните и етички стандарди.

ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на 30 мај 2022 година, „Субверзивен фронт“ Здружение за сексуални и родови малцинства поднесе жалба за текстот со наслов „(Видео) Еден куп „помодари“ вршат притисок врз македонски владици да прифатат геј бракови, некрофилија, педофилија...“, објавен на 29 мај 2022 година, на интернет – порталот „Инфомакс.мк“ (www.infomax.mk). Жалителот посочува дека поднесената претставка се однесува и на дебатната емисија „Тешки муабети“, емитувана истиот ден, на 29 мај 2022 година на фејсбук страницата на „Инфомакс“.

Во жалбата се наведува дека емисијата содржи говор на омраза, дискриминација, мешање на факти и мислење, вест и коментар, пристрасност и неурамнотеженост во информирањето, односно дека Кодексот на новинарите е прекршен во членовите 1, 10 и 13.

Жалителот појаснува дека порталот „Инфомакс.мк“, преку социјалната мрежа „Фејсбук“, објавил видео емисија со наслов „Тешки муабети“. Според жалителот, во емисијата спорен бил делот во кој водителот Јанко Илковски објаснувал дека македонската црква била под константен притисок од странски „делегации“ за прифаќање на некои нехристијански и нетрадиционални вредности.

„Понатака, вели ЛГБТ, Сорос, морос, прифатете геј бракови, некрофилија, најново е за педофилијата... (Јанко свесно ги става во ист кош ЛГБТИ + заедницата со педофилијата) кога вели „Во Холандија се формира партија која поддржува педофилија“, се наведува во жалбата.

Од „Субверзивен фронт“ Здружение за сексуални и родови малцинства, меѓу другото, додаваат дека за нив спорно било и искажаното од страна на гостинот во емисијата, Отец Ивица, кој како што потенцираат од Здружението, истакнал дека се работело за „идеолошки структури кои внесуваат вакво губење на традициите, велат се е релативизам, тој води во нихилизам, а тој води во сатанизам.“

Подносителот на жалбата смета дека со изнесените ставови кај ЛГБТИ заедницата и кај останатите граѓани во земјава предизвикале чувство на омраза, вознемирување, дискриминација и насилство.

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со членот 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со интернет – порталот „Инфомакс.мк“ и побара да се изјасни по однос на наводите на жалбата.

Медиумот не одговори на наводите на жалителот.

МИСЛЕЊЕ НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби утврди дека жалбата е **ОСНОВАНА** и едногласно оцени дека во текстот и емисијата објавени на „Инфомакс.мк“ е прекршен членот 10 од Кодексот на новинарите на Македонија.

Член 10: „Новинарот нема свесно да создава ниту преработува информации што ги загрозуваат човековите права или слободи, нема да говори со јазикот на омразата и нема да поттикнува на насилство и дискриминација по која било основа (национална, верска, расна, полова, социјална, јазична, сексуална ориентација, политичка...).“

Комисијата за жалби не најде елементи дека во новинарскиот производ има повреда и на членовите 1 и 13 од Кодексот на новинарите, на кои упатува жалителот.

*При изготвувањето на мислењето, Комисијата за жалби констатираше дека интернет – порталот „Инфомакс.мк“ не е член на Советот за етика во медиумите и на Регистарот на професионални онлајн медиуми.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА МИСЛЕЊЕТО

На седницата на 14 јуни 2022 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина.

Комисијата, најнапред, утврди дека се работи за текст, во чии рамки е поставен и линк од дебатната емисија „Тешки муабети“, емитувана на фејсбук страницата на порталот „Инфомакс.мк“. Доминантна тема на дебатата се актуелни црковни и верски прашања, а кон крајот на емисијата гостите изнесуваат и свои ставови за хомосексуалноста и ЛГБТИ заедницата.

Став на Комисијата е дека слободата на говор е неприкосновена и секако дека тоа го вклучува правото да се изнесуваат лични ставови на различни теми, но, во исто време, тоа не смее да биде апсолутно и неограничено право и да ги надмине границите на слобода на изразување.

Комисијата за жалби, во емисијата препозна дискриминаторски говор врз основа на сексуална ориентација. Имено, еден од гостите на дебатата, водителот Јанко Илковски, пренесувајќи свои сознанија и искуства, изнесува тврдења дека врз црковни претставници во земјава бил вршен притисок за прифаќање на геј бракови. Пренесувањето на такви информации, само по себе, е сосема оправдано од аспект на јавниот интерес, но за Комисијата проблематичен е контекстот, преку кој гостинот практично го поистоветува и става на исто рамниште прашањето на геј браковите со одредени девијантни социо-паталожки појави (педофилија, зоофилија, некрофилија). Таквиот говор особено е нагласен во следните неколку реченици, искажани на дебатата:

„Јас сум присуствувал каде што владици биле притискани пред мене..... не тие што ги спомнавте, некои други, каде што, со странски дипломати, велат геј бракови, ова, она, ваму, таму, педофилија, зоофилија, некрофилија, сите филии...“

„Мислиш дека нашиве, нашава црква... Нон стоп им доаѓаат мешетари, од тие ЛГБТ, Сорос, морос, ваму таму... Прифатете геј бракови, прифатете ова, сега е најново тоа за педофилијата. Во холандскиот парламент веќе партија се формира, 13-годишни... нема проблем. Овие од заостанативе малце блискоисточни земји викаат ура, супер 9-годишни ќе можеме... и уште со благослов на западната цивилизација ќе биде...“

Став на Комисијата за жалби е дека, и покрај тоа што се работи за емисија во живо и е исклучително тешко правовремено да се реагира, сепак, новинарот/водителот, во најмала рака, мора да се обиде да интервенира и да спречи непримерен или дискриминаторски говор, што не е случај во предметната емисија „Тешки муабети“.

Медиумот е одговорен и за искажаното на присутните на дебатата и затоа, водителот има обврска да изрази резерва или сомнеж, да се ограда од одредени изнесени ставови, да ги опомене, па дури и да ги прекине гостите, доколку користат јазик кој може да генерира и поттикне дискриминација по различна основа или се граничи со говорот на омраза.

Оттука, Комисијата најде дека и во текстот на „Инфомакс“ и во дебатната емисија е прекршен **членот 10** од Кодексот на новинарите, кој налага дека новинарот нема свесно да создава ниту преработува информации што ги загрозуваат човековите права или слободи, нема да говори со јазикот на омразата и нема да поттикнува на насилство и дискриминација по која било основа (национална, верска, расна, полова, социјална, јазична, сексуална ориентација, политичка...).

Обврска на новинарите и медиумите е да ги заштитат поединците и групите од неправда и дискриминација. Истото се однесува и на интернет - порталите, кои согласно „Насоките за етичко известување на онлајн медиумите“, треба да го идентификуваат и разобличат таквиот говор, како и да ги посочат актерите што го продуцираат и се служат со него. Во исклучителни случаи, обврска на онлајн медиумот е да јавно ги критикува и осуди нивните ставови, при тоа нагласувајќи ги штетните последици од нив за пошироката заедница и за групите кон кои се изречени.

Најпосле, медиумите мора да имаат општествена одговорност и афирмативна улога во избегнувањето на каква било форма на дискриминација или говор на омраза, а уште помалку, да бидат извор или платформа за нивно ширење или поттикнување.

* * *

При своето одлучување, Комисијата ги зеде предвид и:

* Препораката CM/Res(2010)5 на Комитетот на министри на Советот на Европа до земјите-членки во врска со мерките за борба против дискриминацијата врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет. Во точката Б. од препораката, посветена на говорот на омраза се вели: „Државите членки е неопходно да преземат мерки за борба против сите видови на изразување во медиумите и на интернет за кои може да се добие впечаток дека го предизвикуваат ефектот на поттикнување, ширење и промовирање на омраза и други видови на дискриминација против лезбејки, геј, бисексуалци и трансродови лица“.

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како што е погоре наведено.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите: Мирче Адамчевски, Сефер Тахири, Мери Јордановска, Теофил Блажевски, Ердем Ахмет и Димитар Мицев.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

